

3-D принтерами тощо [3]. Важливим аспектом комфортного освітнього середовища є дотримання відповідних санітарно-гігієнічних умов, зокрема, енергозберігаюче освітлення, утеплення стін, опорядження інтер'єру приміщення згідно дизайн-ергономічних вимог, впорядкування навчально-методичного та наочного забезпечення, оновлення віконних та дверних систем, що екологічно, технологічно та суспільно безпечними, збільшення корисної площі приміщення для створення відкритого навчального простору з можливістю групового та індивідуального навчання.

Навчальний простір у класах, лабораторіях та майстернях має бути комфортним, безпечним і, водночас, викликати приємні відчуття, створювати творчу естетично привабливу робочу атмосферу. Тим самим забезпечувати варіативність вибору об'єктів проектування та технологій їх виготовлення для усіх учнів, зокрема й учнів з особливими освітніми потребами [4].

Створення зонованої арт-студії або STEM-лабораторії для проведення занять з технологій, а також для реалізації позанавчальної творчої діяльності учнів за інтересами, сприяє підготовці учнів до свідомого виробу професії та продовження навчання на рівні профільної освіти, до самостійного дорослого життя в результаті набуття практичного досвіду, розкриття талантів і творчого потенціалу.

Проектування дизайн-ергономічного освітнього простору сприятиме ефективній реалізації модульних навчальних програм, дозволить в умовах інклюзивного навчання сформуванню в учнів ключові компетентності, гарантування учням з особливими освітніми потребами варіативність та комфортність у навчанні. Облаштування сучасного освітнього арт-простору з дотриманням вимог ергономіки для учасників освітнього процесу забезпечує проведення інтерактивних заходів з метою розвитку творчого потенціалу та морального розвантаження засобами арт-терапії як для учнів, так і для педагогів, обмін передовим педагогічним досвідом з організації навчання технологій у закладах базової середньої освіти.

Література

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Балик Н.Р., Шмигер Г.П. Підходи та особливості сучасної STEM-освіти *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. 2017. Випуск 2(12). С. 26-30.
3. Harrison, M. Supporting the T and the E in STEM: 2004-2010. *Design and Technology Education: An International Journal*, 2011. 16(1), pp.17–25.
4. Інклюзивний простір та енергомодернізація URL : <https://nus.org.ua/news/inklyuzyvnyj-prostir-ta-energomodernizatsiya-chynnosti-nabuly-novi-budivelni-normy-dlya-shkil/>

Бочар І. Й.

канд. техн. наук. доцент кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ «ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ» ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Професійна освіта покликана забезпечити майбутнім випускникам знання, уміння і навички безпечної фахової діяльності, зокрема, під час виконання управлінських дій, при проектуванні або розробці нових навчальних процесів, виконанні конкретних завдань, проведенні наукових досліджень тощо. Випускники вищого навчального закладу за інженерно-педагогічним напрямом підготовки повинні вміти використовувати державну законодавчу базу, нормативно-правові акти, чинну галузеву нормативно-технічну документацію та засоби з охорони праці. Поряд з тим, актуальним залишається питання змістового та методичного наповнення курсу «Основи охорони праці» у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування при підготовці фахівців технологічної освіти.

Розроблені нами та рекомендовані до використання у навчальному процесі методичні рекомендації з дисципліни «Основи охорони праці» були подані для оцінювання фахівцями. Розроблені рекомендації пройшли апробацію в інших навчальних вузах, у викладачів та вчителів м. Тернополя, а також у студентів інженерно-педагогічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Усі опитані дали попередню позитивну оцінку методичним рекомендаціям, наголосили на доцільності використання розроблених матеріалів у навчальному процесі як студентами так педагогами. Також було зроблено декілька пропозицій та зауважень, зауваження стосувалися змістового наповнення матеріалу для фахівців інженерно-педагогічного напрямку і вибірковості матеріалу для технічних факультетів.

Об'єктивну перевірку ефективності використання методичних рекомендацій з дисципліни «Основи охорони праці» було проведено шляхом педагогічного експерименту. Для підтвердження об'єктивності експерименту були забезпечені відповідні умови:

- початковий рівень знань студентів був приблизно однаковий;
- перевірка знань проводилася за однаковими критеріями;
- зміст тестових завдань був однаковим.

У експерименті брали участь студенти двох груп, які були поділені на: контрольну та експериментальну.

Експеримент включав три етапи:

Перший етап експерименту передбачав проведення організаційної роботи під час вступного заняття, де студенти контрольної та експериментальної групи були ознайомлені з вимогами та умовами експерименту. Студентам експериментальної групи додатково були надані до використання методичні рекомендації з дисципліни «Основи охорони праці». Двом групам було запропоновано тестові завдання, які включали матеріал поданий в методичній розробці у відповідності до навчальної програми. Студенти мали 20 хвилин на рішення тестових завдань. За результатами контрольного зрізу знань було визначено рівень знань студентів, який знаходиться приблизно на однаковому рівні в обох групах.

Другий етап тривав два місяці як у контрольній та і в експериментальній групі. Заняття проводилися у відповідності з навчальним планом та програмою, але тільки в експериментальній групі під час занять використовували методичні рекомендації з дисципліни «Основи охорони праці». Проведені спостереження за навчальним процесом вже протягом місяця в експериментальній групі показали, що зросла якість підготовки домашніх завдань на відміну від контролюючої групи, де показники залишалися стабільними. Як показали спостереження за самопідготовкою студентів експериментальної групи у динаміці, спостерігалася поступове збільшення кількості студентів, що виконують завдання у повному обсязі та на достатньому рівні. Час виконання завдань також поступово зменшувався з набуттям досвіду творчого навчання. Під час виконання різних практичних та теоретичних завдань студенти навчилися використовувати методичні розробки.

Третій етап завершився тим, що двом групам знову були запропоновані тестові завдання, подібні до тих, які використовувалися на першому етапі. Під час проведення тестування було помітно, що студенти експериментальної групи швидше і впевненіше справилися із завданням на відміну від студентів контрольної групи.

Отже, проведенні дослідження показали, що рівень успішності в експериментальній групі зріс на 24 %, а у контрольній групі залишився майже на попередньому рівні та додав тільки 5 %. Експериментальна група швидше і якісніше виконала поставлені перед нею завдання, також в експериментальній групі зменшилась кількість незадовільних оцінок, а зросла кількість відмінних.

Проведений експеримент довів, що використання методичних рекомендацій з дисципліни «Основи охорони праці» при підготовці майбутніх фахівців на інженерно-педагогічних факультетах значно полегшує процес самопідготовки студентів, не витрачається час на виконання нетворчої, рутинної праці. Опитування студентів показало, що використання

методичних рекомендацій з дисципліни «Основи охорони праці» у процесі навчання полегшує підготовку до занять, а також покращує умови самопідготовки студентів.

Таким чином можна вважати, що запропоновані методичні рекомендації з дисципліни «Основи охорони праці» забезпечують суттєве покращення підготовки студентів, які вчаться на інженерно-педагогічному факультеті, що також підтвердили результати проведеного дослідження.

Васянович Г. М.

вчитель вищої категорії, вчитель-методист, Заслужений вчитель України
Криворізька загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 8, м. Кривий Ріг

ВИХОВАННЯ ПОВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СІМ'І

Духовна криза, що охопила наше суспільство за останнє десятиліття, торкнувся найважливішу соціальну сферу - сімейних відносин і демографічного відтворення суспільства. Згасання мотивів і потреб вступу в шлюб і народження дітей у безлічі українців, збільшення позашлюбного співжиття і феномена самотньої старості при здорових і успішних дітей, поява мільйонів безпритульних дітей, внаслідок падіння життєвого рівня маси людей, суспільної моралі, поширення алкоголізму і наркоманії в сім'ях, зростання числа абортів і дошлюбних народжених дітей у неповнолітніх - все це характеризує криза сучасної української сім'ї як соціального інституту.

У цьому сенсі ерозія сім'ї як складова частина “екологічно” кризи розкриває всю глибину морального занепаду в суспільстві, яке втрачає цілющі сили культурної спадщини людського роду .

Ця криза позначилася на світогляді наших дітей (дітей молодшого шкільного віку). Сім'я, залишалась для сучасних школярів однією зі значних цінностей, зайняла пріоритетне місце після матеріального благополуччя, слави та кар'єри. Тому формування ціннісного ставлення учнів до соціального інституту сім'ї та її функцій в Україні сьогодні життєво необхідно, воно дозволить змінити ситуацію в суспільстві на краще. Виховання поваги до сім'ї молодших школярів - одне з основних, найбільш актуальних напрямків цивільного виховання в нашому суспільстві.

При цьому, необхідно враховувати наявність різних поглядів на саме поняття сім'ї. Існування різних трактувань сім'ї відображає різні ідеології і різну державну політику в соціальній сфері.

Так, в радянський період сім'я трактувалася як “історично конкретна система взаємовідносин між подружжям, між батьками і дітьми, як мала група, члени якої пов'язані шлюбними і родинними відносинами, спільністю побуту і взаємною моральною відповідальністю і соціальною потребою у якій обумовлена потреба суспільства в фізичному і духовному відтворенні населення“. Але інститут сім'ї існує не тільки тому, що виконує життєво важливі для суспільства функції, а перш за все тому, що вступ в шлюб, народження і виховання дітей відповідає глибоко особистим потребам людей в будь-якому суспільстві.

Деякі сучасні західні вчені визначають сім'ю як просто соціальну групу людей, що люблять і піклуються одне про одного. У такому разі під це широке визначення потрапляють гомосексуальні та інші пари. Найбільш прийнятним для нас в цілях громадянського виховання є визначення, що враховує функції сім'ї як форми організації приросту населення в суспільстві як соціально-психологічної цілісності, в якій реалізуються багато інших потреб особистості і суспільства. До цього можна додати, що основу такої спільності становить діяльність батьків і дітей, що виходить за межі побуту і пов'язана із соціальною та економічною та виробничою функцією сім'ї.

Таким чином, сім'я - це “спільність людей, пов'язаних відносинами шлюбу, батьківства та спорідненості на основі спільного домогосподарства, яка виконує функції збільшення